

مدیریت منابع انسانی

و ضرورت حرفه‌ای شدن

میزگرد

(بخش نخست)

شرکت کنندگان در میزگرد

اشاره

گروهی از اندیشمندان دانش مدیریت با تأکید بر اهمیت جایگاه انسان در فرایند ایجاد تحولات بر این باورند که واحدهای توسعه منابع انسانی سازمانها و بنگاهها، باید نقش کلیدی معماری را در تحول و توسعه ایفا کنند.

در الواقع تحولاتی که امروز در عرصه مدیریت داخلی و بین‌المللی روی داده است، رویکرد به حرفه‌ای شدن بحث توسعه منابع انسانی را در مراکز و پایگاههای مدیریتی، علمی و دانشگاهی غنی تر و پررنگ تر کرده است. به عنوان مثال سبکهای مدیریتی به طور مشخص به سمت سبکهای تقویضی و مشارکتی گرایش یافته و ساختارهای سازمانی نیز به سوی ساختارهای باز و آزاد همراه با روابط افقی حرکت کرده است؛ مزیت رقابتی پایدار سازمانها در منابع انسانی ماهر و انگیزه مند متمرکر شده است؛ سازمانها سمت سازمانی یادگیرنده و انعطاف پذیر سوق داده شده اند و در عین حال رویکردها به سوی کارآفرینی و خلاقیت گرایش پیدا کرده اند. درمجموع مباحث سرمایه‌های انسانی و فکری و نرم افزاری در عرصه مدیریت حرف اول را بر زبان می‌آورند. این تحولات مدیریتی پر شتاب و فراگیر باعث شده است که ضرورت رویکرد حرفه‌ای شدن در حوزه منابع انسانی پیشتر احساس شود.

از سوی دیگر حرفه‌ای کردن حوزه منابع انسانی باعث می‌شود که این حوزه جایگاه واقعی خود را در سازمانها و بنگاهها ارتقا دهد و درواقع بین اهمیت منابع انسانی و جایگاه مدیریت منابع انسانی به عنوان فرایندی که عهده دار تامین، نگهداری، پرورش و برانگیختن کارکنان و افزایش بهره وری آنهاست، تناسب و هماهنگی لازم برقرار کند.

اگرچه جایگاه مدیریت منابع انسانی در سازمانهای ما چندان شایسته نیست و هنوز ملزومات حرفه‌ای شدن مدیران منابع انسانی به طور کامل فراهم نشده است، ولی با توجه به نقش کلیدی مدیریت منابع انسانی و ضرورت حرفه‌ای شدن آن و نیز نزدیک شدن برگزاری دومین کنفرانس منابع انسانی، تدبیر برایه رسالت خود ضمن دعوت از چند تن از صاحبظران و مدیران حوزه منابع انسانی به بررسی خصوصیات حرفه، ابعاد مختلف حرفه‌ای شدن حوزه مدیریت منابع انسانی، فرایندهای مختلف این حوزه و آسیب شناسی آن و نیز چگونگی مشارکت سازمانها در فرایند حرفه‌ای شدن منابع انسانی پرداخته است.

باتوجه به اهمیت و تازگی موضوع مورد بحث و حجم مطالب و نیز دیدگاهها و نظرات شرکت کنندگان در بحث، مباحث میزگرد در دو شماره تقدیم علاقه مندان می‌شود. ضمن سپاس از میهمانان شرکت کننده، بخش نخست میزگرد از نظر گرامی تان می‌گذرد. □

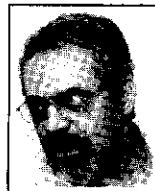
بیژاد ابوالعلاءی:

دکترای مدیریت دولتی با گرایش منابع انسانی، دارای سوابق مدیریتی در حوزه مدیریت منابع انسانی

محمد وحیدیان:

دکترای مدیریت آموزشی از آمریکا، متخصص در مدیریت تحول در سازمان و رفاقت، عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی

سید احمد طباطبائی:

دکترای مدیریت دولتی سما گراشت توسعه، مدیر کل مفتر آموش و بهسازی نیروی انسانی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

عباس غفاری:

فوق لیسانس مدیریت دولتی، مدیر برنامه ریزی و جذب منابع انسانی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، مدیر دومین کنفرانس توسعه منابع انسانی

ابوالقاسم غفاریان:

فوق لیسانس حسابداری و علوم مالی، صفر پوسته اینженر حسابداران خبره مدیریت انجمن حسابداران خبره (CIMA)، رئیس شورای عالی انجمن حسابداران خبره ایران، مدیر عامل شرکت خدمات تدریجی مدلیریت

علوم انسانی و اجتماعی کمتری دارند، از بحثهای رفتار سازمانی لذت بیشتری می برند و به داشت منابع انسانی بیشتر علاقه مند می شوند.

این موارد به ما می‌گوید که ما بسیار نیاز به حرفة ای شدن منابع انسانی در کشور داریم. در این صورت باید ساختار آن درست شود، ابعاد حقوقی آن تبیین شود و ابعاد علمی، آموزشی، مهارت آموزی و دانش آموزی آن مطرح شود که در میزگرد امروز اشاراتی به آنها خواهیم داشت.

- محورهای عمدۀ میزگرد از این قرار است:
- ۱- بررسی ابعاد مختلف حرfe ای شدن حوزه مدیریت منابع انسانی
- ۲- ضرورت حرfe ای شدن حوزه مدیریت

نهضت حرفه ای شدن در علوم انسانی و جامعاتی به خوبی بعد از علوم ریاضی، مهندسی، پژوهشکی و علوم پایه مطرح شد. زمانی یک فرد می توانست معلم شود، چون یک خانم خانه دار بود. تقاضای شغل معلمی می کرد و از او هم استقبال می کردند. اما در حال حاضر بـ راحتی کسی نمی تواند معلم شود. در ایالت مریلند برای اینکه فرد تدریس کند حتـمـاً بـاید گواهینامه تدریس داشته باشد. برای دریافت این گواهینامه، فرد بـاید ۱/۵ برابر فوق لیسانس واحد نگذارد، اند تابه او یک معلم

حرفه ای بگویند. این را جزو مجموعه نهضت
حرفه ای شدن در تعلیم و تسریب قلمداد
می کنند. در حوزه جامعه شناسی و مشاوره هم
جزو همین هنر است. مشاهده، ان-

دکتر رحیمیان: به نام خدا. میزگرد امروز از سری میزگردهای تدبیر است که درباره حرفه ای شدن مدیریت منابع انسانی در کشور برگزار می شود. این میزگرد به طور مشخص با یک رویداد حرفه ای و علمی در کشور؛ یعنی «ادومین کنفرانس ملی مدیریت منابع انسانی» همراهی دارد. امیدواریم در این میزگرد از نظرات حاضرین بهره بگیریم و اظهارنظرها و بحثهای مستند این میزگرد بتواند زمینه و پست لازم را برای نگاه حرفه ای به ترتیب ازان و کشش خواهد کرد.

مديريت مایع انسانی در سوراخ رام سده
واقع مطلب این است که رفتار ما با متابع
انسانی مان با مجموعه ای از سعی و خطا همراه
بوده است و اگر منصفانه بگوییم این سعی و
خطاها مارایه واقعیت های شیرین و تلخ

منابع انسانی، از جمله داشتن انجمن های صنفی و حرفه ای، برگزاری کنفرانسها، داشتن نظام امنامه حرفه ای و صدور گواهینامه های صلاحیت حرفه ای، تدوین مدل قابلیتهای
۱۰۷

۳- آسیب شناسی و ضعیت این حوزه و تحابی، نقد اعتمادشان تگ های مبنیانه

دست اندر کاران ذی ربط در سازمانهای کشور
۴- حکم نگ هشاد کت د ف ایند ح فه ای

شدن مدیریت منابع انسانی در سازمانهای دولتی و سازمانهای صنعتی. در مورد محصور چهارم خواهش من این است که دولستان و لو به صورت پیشنهادی راهکار ارائه بدهند و بگویند

و انسانی باید پروانه و مجوز فعالیت داشته
شند و کلینیک مشاوره را با مجوز دایر کنند.
لها مستولیت اجتماعی، حرفة ای، کشوری،
لایاتی و غیره دارند تا بتوانند مشاوره بدنهن.
شاوره های غیرحرفة ای، امروز در جامعه
بن المللی معتبر نیست و چندان مورد استقبال
نمایند.

راز نهی میرد.
رهمنی راستا بحث حرفه ای شدن در مدیریت
تابع انسانی مطرح می شود. یک زمانی هر
دیر عاملی این تصور را داشت که با
دمهای مختلف می تواند کار کند. ولی
می بینیم که به طور روزافزون مدیران عامل
تستگاهها و شرکتها سخنوص آنها که پیشینه

رسانده است. در جاهایی که این واقعیت ها
شیرین بوده است، نتایج مثبتی از رفتارمان با
منابع انسانی داشته ایم و در مواردی که منفی و
تلخ بوده است و یا مدلهای درستی را در مفهوم
غلط به کار برده ایم نتیجه منفی گرفته ایم.
در واقع سلیقه مدیر بوده است که به دلیل قدرت
خود یک سیاست خاص را اعمال کرده و این
سیاست احتمالاً غیرکارامد از آب درآمده است.
به همین جهت در تجربه منابع انسانی کشورمان
از طیف بسیار موفق تا طیف بسیار ناموفق
همه گونه داریم و در سینه های جمع حاضر
موارد متعدد وجود دارد که می تواند در جای
خود در این طیف قرار گیرد.

با توجه به گسترش دامنه حرفه ای شدن مدیریت منابع انسانی، مدیران عامل بنگاهها امروز به طور روزافزون به داشت منابع انسانی علاقه مند شده اند.

در مواردی که نتایج منفی از رفتارهای با منابع انسانی داشته ایم، این سلیقه مدیر بوده است که به دلیل قدرت خود، یک سیاست خاص را اعمال کرده است.

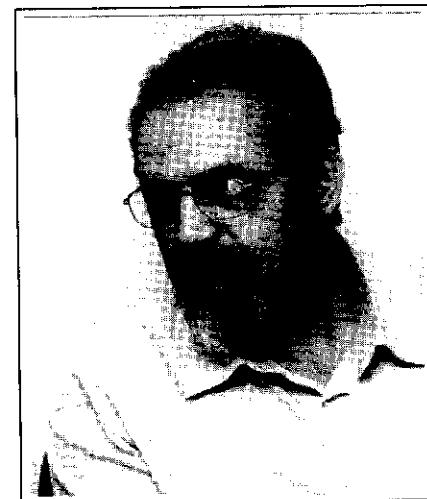
برای حرفه ای شدن منابع انسانی در کشور، باید ساختار منابع انسانی درست شود و ابعاد حقوقی، علمی، آموزشی، مهارت آموزی و داشت آموزی آن نیز تبیین گردد.

رفتار ما با منابع انسانی در کشور با مجموعه ای از سعی و خطأ همراه بوده و این مساله ما را به واقعیت هایی شیرین و تلخ رسانده است.

در تجربه منابع انسانی کشورمان از طیف بسیار موفق تا طیف بسیار ناموفق، همه گونه داریم.

مشاوره های غیرحرفه ای، امروز در جامعه بین المللی معتبر نیست.

تحولات مدیریتی نشان می دهد که ما امروز به حرفه ای شدن منابع انسانی در کشور بسیار نیازمندیم.

دکتر رحیمیان:

سمت بازگرایش پیدا کرده است. رویکردها حتی در بحث طراحی استراتژیک، کارآفرینی شده است، جنبه مدون دارد و از حالت افعالی کاملاً خارج شده است. فناوری اطلاعات پیچیده و غیرتکراری شده و مدل های تصمیم گیری، نقش شهر و ندان و مشتریان نقش اول را دارد، یعنی حوزه های منابع انسانی باید شهر و ندان و مشتریان را بشناسند. تعاملات بین کارفرما و مشتری که در قالب داشت مشتری مطرح است، در حوزه های منابع انسانی شکل می گیرد. همین طور مدل های پیشرفت شغلی کاملاً حرفه ای شده است. مدل های آموزشی در حوزه منابع انسانی، تاکید بر شاخصهای کیفی و خلاقیت دارد. نقش مدیر، مربیگری و کارآفرینی است. به همین دلیل مدیری که در گذشته به سادگی می توانست در هر جایی با هر رشته ای کار مدیریت کند، الان کاملاً باید حرفه ای و در سطح عالی ظاهر شود و بتواند کارکردن با انسانها را بدل بشود. به قول راکفلر من آدم و مهندس نمی خواهم، من آدمی می خواهم که انسان را بشناسد و بتواند با او کار کند. ماتسوشیتا بزرگترین کارآفرین قرن پیش اشاره می کند که بزرگترین سرمایه یک سازمان، سرمایه انسانی آن سازمان است که با این سرمایه ها بتواند کار کند.

بحث جایگاه نظارت کاملاً جنبه همگانی پیدا کرده است. مشتری حرف اول را در سازمانها می زند. حتی در سازمانهای دولتی هم

یعنی هم در تدوین استراتژی سازمان و هم در هدایت و راهبری کارکنان، ایجاد انگیزه، اعتماد و شرایط و محیط مناسب و حتی ایجاد شرایط برای خلاقیت و سرمایه های فکری، نقش اصلی را باید ایفا کنند.

تحولات نوین مدیریتی

جه اتفاقاتی روی داده است که ما این نقش را پررنگ مشاهده می کنیم. من به برخی از این اتفاقات اشاره می کنم. سبکهای مدیریتی ما نشان می دهد که به طور مشخص به سمت سبکهای تقویضی و مشارکتی رفته ایم. و این حرکت، شعار نیست. باید سبکهای مدیران ما این گونه باشد. دسترسی به اطلاعات کاملاً جنبه همگانی پیدا کرده است. یعنی در جایی که همه اطلاعات دست همه آدمهای است، درواقع هدایت انسانها خیلی پیچیده تر است و شرایط خاصی دارد. ساختارهای سازمانی بدون استثنای به سمت ساختارهای باز و ازاد و با روابط افقی حرکت می کنند. از لحاظ استراتژی های فرهنگی، سازمانها به سمت سازمانهای یادگیرنده و انعطاف پذیر گرایش پیدا می کنند. تکنولوژی، غیرتکراری و از طریق خدمات مهندسی است و حالت تفسیرگرایانه دارد. براین اساس تکنولوژی دیگر جنبه سخت افزاری تدارد و تفسیر آن معمولاً در حوزه های مدیریت منابع نسانی باید صورت گیرد. مدل های مدیریت استراتژیک کاملاً جنبه رقابتی پیدا کرده است و نقش انسانها حرف اول را می زند. سیستم های

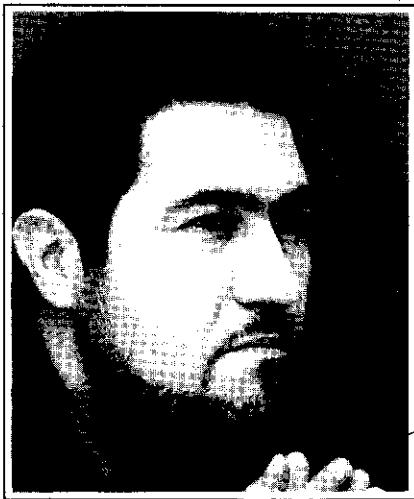
چه کار کنیم که مشارکت در این فرایند در کل صنعت اعم از بخش خصوصی و دولتی تقویت شود.

۵- نقش سازمانها و تشکلهای غیردولتی (NGO) در توسعه مدیریت منابع انسانی

۶- معرفی ابعاد و اهداف برگزاری کفرانس ملی توسعه منابع انسانی و تاسیس انجمن ملی مدیریت منابع انسانی و ارتباط این دو با فرایند حرفه ای شدن این حوزه

۷- نقش تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات (ICT) در حرفه ای شدن مدیریت منابع انسانی.

دکتر طباطبائی: بحثهای زیادی برای حرفه ای شدن حوزه منابع انسانی مطرح می شود. نکاتی را آقای دکتر رحیمیان مطرح کردن که روندها را به خوبی نشان می داد. حرکت مدیریت و توسعه منابع انسانی حداقل از بسیاری از رشته های علوم پایه، پژوهشکی و ریاضی عقب تر است و واقعیت هم این است که این روند باید برای مدیریت منابع انسانی هم طی شود. بخصوص درکشور ما که این بخش با مشکلات بیشتری روبروست؛ زیرا هرچه موضوع انتزاعی تر شده جنبه انسانی پیدا می کند و با سیستم های پیچیده ای که در لایه های فرهنگی داریم، کار مشکلتر می شود. اتفاقاتی روی داده که توجه به بحث توسعه منابع انسانی را پررنگ می کند. به طوری که صاحب نظران می گویند واحدهای توسعه منابع انسانی نقش معماری را در توسعه باید ایفا کنند.

دکتر طباطبائی:

عدم اینفای نقش درست حسابداران در انعکاس شفاف واقعیت ها بود. البته تجارب موفق هم بوده است و این تجارب جمع بندی شده و در اختیار همه مجامعت و بنگاههای اقتصادی قرار داده شده است. شاید بحث پایداری شرکتها بتواند یکی از بحثهای آتی بخش میزگرد مجله تدبیر باشد. سازمانهای ما هم در ایران با آن درگیر هستند. به هر حال حسابداران از یک جایگاه ویژه برخوردارند به خاطر اینکه مورد اعتماد مردم هستند؛ مردمی که دسترسی به طلاعات درون سازمانها ندارند.

دارایهای غیرمشهود

یکی از اوظایفی که امروز بـ_____ رعهده حسابداران گذاشته شده و بـسیار هم کار دشواری است، اندازه گیری و انعکـ____س دارایی های غیرمشهود است. شما سرمایه های فیزیکی را خیلی راحت اندازه گیری می کنید، ولی نکته جالب این است که براساس تحقیقات نجام شده امروز در کشورهای پیشرفته به طور میانگین آنچه که در دفاتر و حسابـها در مورد ارزش شرکتها به صورت رقم بیان نمی شود، بیش از ۱۵ درصد ارزش شرکتها را بیان نمی کند. به عبارت دیگر شما تقاضاهای قابل ملاحظه ای بین ارزش دفتری شرکت و ارزش سازار آن می بینید. این مساله درمورد شرکتی مثل مایکروسافت چیزی حدود ۱۴ برابر است؛ بعنه حسابدار چیزی حدود ۷ درصد ارزش

به گفته ماقسوشیتا بزرگترین کارآفرین
قرن بیستم، بزرگترین سرمایه
بیک سازمان
سرمایه انسانی آن است.

تعاملات بین کارفرما و مشتری که در قالب دانش مشتری مطرح است، در حوزه های منابع انسانی شکل می گیرد.

برای حرفه ای شدن حوزه
منابع انسانی در بعضی کشورها روی
عواملی نظری چندنیازدی، چندزبانه
بودن و دیدن کشورهای مختلف به
عنوان اولویت برای انتخاب مدیر تاکید
شده است

انسانی را در جای شرکتها و موسسات دولتی و خصوصی ژاپن می توان مشاهده کرد. این مقدمه را من به این دلیل عرض کردم که تحولاتی در جهان اتفاق افتاده است که ما را وارد حرفه ای شدن منابع انسانی می کند. این امر مذهبناست در دنیا آغاز شده و در کشور ما البته شایسته است که توجه عمیق تری به مساله حرفه ای شدن منابع انسانی شود. من اجازه می خواهم بقیه عرايضم را در نوبت بعدی عرض کنم.

آفای فخاریان: بنده بر حسب حوزه تخصص و کاری خودم، علاقه مند هستم که دو مبحث را در چارچوب سرفصل هایی که مطرح شد در میان بگذارم. یکی نقش حوزه حسابداری در اندازه گیری و انکاس ارزشیابی منابع انسانی است و دیگر اینکه شاید غنی ترین و بیشترین تجربه را نبروهای انسانی در حوزه حسابداری در کشورمان و جهان در شکل دادن به حرفة ای محدود منابع انسانی داشته اند.

مقدمتاً باید اشاره کنم که ما حسابداران ناگزیریم که با استفاده از کمیت و اعداد و ارقام بآ دقت بیشتری صحبت کنیم. حسابداران وظیفه دار انکاس پایداری شرکتها هستند. پایداری یکی از عمدۀ مباحثی است که ذهن مدیران بنگاهها و حسابداران را نیز به خود مشغول کرده است. دوستان تجربه انزوون (ENRON) را خوب می دانند، تجربه بزرگی در

به اعتقاد صاحبنظران، واحدهای توسعه منابع انسانی باید نقش معماری را در توسعه ایفا کنند.

سیکه‌ای مدیریتی ما نشان
می‌دهد که به طور مشخص به سمت
سیکه‌ای تقویضی و مشارکتی رفته‌ایم.

ساختارهای سازمانی بدون استناد به طرف ساختارهای باز و آزاد و با روابط افقی حرکت می‌کنند.

مدل‌های مدیریت استراتژیک، امروز
کاملاً جنبه رقابتی پیدا کرده است و
نقش انسانها حرف اول را می‌زنند.

نقش مشتریان پررنگ می شود. مدلهای توسعه کشور در ابعاد مختلف جنبه جهان شمول به خودش می گیرد. اگرچه جنبه های فرهنگی مهم است و تعامل در درون مهم است. اما تعامل با جهان و در کنار آن کاملاً طبیعی شده است. به همین جهت مدیر باید یک دید جهانی نسبت به مسایل و موضوعات حرفه ای خودش داشته باشد و این نقش در حوزه منابع انسانی بسیار پررنگ است. حتی اعتقاد است که مدیران منابع انسانی باید زبانهای مختلف را بدانند تا بتوانند ارتباط برقرار کنند و این مساله می تواند تعاملات را گسترش بدهد. در حد حرفه ای شدن در حوزه منابع انسانی در بعضی کشورها روی عواملی نظری چندترنادی، چند زبانه بودن و دیدن کشورهای مختلف به عنوان اولویت برای انتخاب مدیر تاکید شده است. در مباحثی نظری یادگیری سازمانی، مشاغل، قلمرو و قدرت و اقتدار سازمانها خلاصت انسانی و حضور انسان آن قادر پررنگ شده است که می گویند عوامل دیگر را در کنار آن قرار ندهید. اینجاست که بحث سرمایه های فکری و انسانی حرف اول را می زند، به طوری که از نخست وزیر ژاپن سوال می کنند که عامل موفقیت را در ژاپن چه می دانید؟ ایشان در یک کلمه می گوید آموزش. در واقع نخست وزیر ژاپن آموزش و توسعه را در این مفهوم خلاصه می کند. به این ترتیب اهمیت حوزه های منابع

حسابداری مدیریت در دنیاست و همواره مبتکر و مبدع بسیاری از نظریه‌ها در حسابداری مدیریت است مفهومی را به نام «ازبیابی متوازن» مطرح کرده است. یکی از محورهای چهارگانه‌ای که ایشان برای اندازه‌گیری موفقیت سازمان و تحقق استراتژی مطرح کرده، نیروی انسانی است. این کار را هم براساس یک موردنگاشتی روی ۱۲ شرکت بزرگ آمریکایی و اروپایی انجام داده است. ایشان یادگیری و رشد کارکنان را، یکی از معیارهای مهم برای گزارشگری تشخیص داده و منظور کرده است. اجازه می‌خواهم این مطالب را به عنوان مقدمه بحث بینده پذیرید. بقیه مطالب را در ادامه بحث به اطلاع عزیزان خواهم رساند.

دکتر رحیمیان: بحث به جای خوبی رسیده است. می‌بینم افقهایی دارد روش می‌شود که در کشور مالاًقل دغدغه آنها وجود دارد.

دکتر ابووالعلاءی: من فکر می‌کنم ما هم در سطح دنیا و هم در کشور خودمان با وضعیت متناقضی روبرو هستیم که شاید حرفة ای شدن مدیریت منابع انسانی بتواند از ابعاد این تناقض کم کند. تناقض این است که یک اتفاق نظر نزدیک به اجماع وجود دارد که منابع انسانی بسیار سرنوشت ساز است یا حتی تنها مزیت رقابتی پایدار سازمانها را باید در منابع انسانی ماهر و بالانگیزه جستجو کرد. اما جایگاه واحد سازمانی یا حوزه ای که عهده دار مدیریت این منبع مهم و استراتژیک است در سازمانها چندان شایسته نیست و شاید حرفة ای کردن مدیریت منابع انسانی بتواند این جایگاه را در سازمانها ارتقا دهد و بین اهمیت منابع انسانی و جایگاه مدیریت منابع انسانی به عنوان فرایندی که عهده دار تامین و نگهداری و پرورش و برآنگیختن کارکنان و ارتقای بهره وری آنهاست تناسی برقرار کند.

من در بخش اول عرايضم می‌خواهم، اول حرفة و خصوصیات آن و بایدها و نبایدهای را که براین حرفة حاکم است تعریف کنم. ما اگر بخواهیم حرفة ای کردن یا حرفة ای شدن مدیریت منابع انسانی را بررسی کنیم باید از چه ابعاد به آن نگاه کنیم و در حال حاضر این حوزه

امروز با نظرسنجی از مشتریان و با شیوه‌های علمی بررسی می‌شود که مشتریان چقدر به ما پای بند هستند و چقدر رضایت دارند، و درنتیجه چه میزان برای ما ارزش دارند.

به طور طبیعی شرکت الف که از مشتریان رضایتمند وفادار برخودار است و شرکت ب که مشتریانش گله مند هستند و روز به روز تعداد آنها کاهش می‌باشد از یک ارزش برخوردار نیستند. در حالی که شرکت ب ممکن است از لحاظ سرمایه‌فیزیکی خیلی قوی تر و بزرگ‌تر هم باشد. یا رضایت مندی کارکنان، روحیه و انگیزش و تعلق خاطری که کارکنان ما دارند، معمولاً در مفهومی تحت عنوان چرخش کارکنان (LABOR TURNOVER) انعکاس می‌یابد.

دوستان به خوبی استحضار دارند که جایگزینی نیروها بسیار هزینه زاست و آثار زیانباری برای سازمان دارد. نرخ چرخش کارکنان ما اگر پایین باشد، یک ارزش است و تبلوری است از رضایت خاطر کارکنان به ما و میزان ابتكارانی که به خرج می‌دهند. همین طور سطح داشن و خلاقیت آنها. چون صرف تعداد کارکنان که مطرح نیست، میزان انگیزه ای که آنها برای ابراز خلاقیت‌ها دارند، تماماً می‌تواند اندازه‌گیری شود و در ارزش‌های جامعه ای که از این اطلاعات استفاده می‌کند، درج شود.

دکتر طباطبائی: آیا امتیاز هم جزو اینهاست؟

آقای فخاریان: بله. البته امتیاز جزو مواردی است که مستند است و ما خیلی پیچیدگی نداریم. سرفصل‌هایی مثل نیروی انسانی، سرمایه‌فکری و رضایت مندی مشتری و اعتماد کارکنان تاکنون در گزارشها نمی‌آمده و جزو دارایی‌های نامشهود است و تدبیری می‌اندیشند که با شیوه‌هایی مناسب و قابل قبول آنها را محاسبه و منظور کنند. یکی از بحث‌های مطرح امروز دنیا این است که معیارهای مالی خیلی سنجه‌های مناسبی برای اندازه‌گیری عملکرد، پیشبرد استراتژی و غیره نیست. آقای کاپلان که جزو صاحب‌نظران

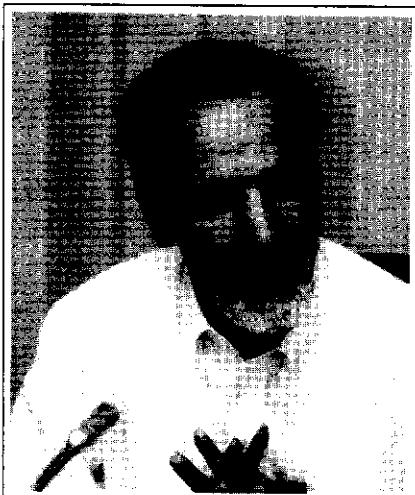
شرکت را منعکس می‌کند. بنابراین آنچه که در بازار ارزش دارد، ۱۴ برابر ارزشی است که ما در دفاتر منعکس می‌کنیم. حاصل این تحقیق، تفاوت اساسی را در نیروهای انسانی و سرمایه‌های فکری می‌داند که در این سازمانها وجود دارند، ولی ما آنها را اندازه‌گیری نمی‌کنیم. بنابراین آنچه که منشاء ثروت و درآمدزایی ارزش زایی در شرکتی مثل مایکروسافت است، در و دیوار و ساختمان نیست، بلکه سرمایه‌های انسانی است. در مجموع شرکتها بمحصولات فکری دارند و موجب ایجاد رضایت برای مشتری می‌شوند، از چنین موقعیتی برخوردارند.

یکی از دغدغه‌های مهم حرفة حسابداری در سطح جهانی این است که شیوه‌هایی را ابداع کنیم که اینها را منعکس کنند. بازار سرمایه سیال است و یکی از معیارهایی که برای صاحب سرمایه مطرح است، این است که ارزش‌های نیروی انسانی هستند که بقا و تداوم به سودآوری و رشد بنگاههای می‌دهد. من فکر می‌کنم این جنبه قضیه امروز در سازمانها بسیار پراهمیت شده است و حسابداران هم در این میمه نقش مهمی دارند.

دکتر رحیمیان: برای نشان دادن ارزش واقعی شرکتها، معمولاً حسابداران حرفة ای از چه شیوه‌هایی بهره می‌گیرند؟

آقای فخاریان: معمولاً ما گزارش‌هایی که به استفاده کنندگان بیرونی از رویدادهای شرکتها می‌دهیم، در قالب صورتهای مالی پایان دوره است که عبارت است از سود و زیان، ترازنامه و گردش نقدینگی. این گزارشها عمدها سرمایه‌های فیزیکی و سرمایه‌گذاری‌های شرکت و درواقع مستند به یک سری استناد و مدارک است.

یکی از ویژگیهای حسابداری متکی بودن اطلاعات به مستندات است. اگر سندی نباشد، ثبته نمی‌تواند انجام شود. در حالی که در سازمانها امری مثل رضایت مندی مشتریان از شرکت، ارزش است. تعداد مشتریان وفادار یک ارزش است و ممکن است این را محاسبه نمی‌کنیم.

فخاریون

حتی برای کسانی که این ارزشها و کدهای اخلاقی را رعایت نمی کنند، جرایمی مثل قطع عضویت در انجمان حرفه ای و نظایر آن در نظر گفته می شود.

۵- ویژگی بعدی داشتن یک مدل شایستگی است. به این معنی که اگر کسی مایل است وارد این حوزه حرفة ای شود و سپس ارتقا پیدا کند باید مجموعه ای از حدائق قابلیتها و شایستگی های اولیه و تکمیلی را داشته باشد. بعضی از این قابلیتها از جنس استعداد و هوشمندی است و پاره ای دیگر از جنس دانش و مهارت که می شود آنها را از طریق آموزش به دست آورد. در آگهی های استخدام که عرض کردم تقریباً من ۲۵۰ آگهی استخدام مدیر و متخصص منابع انسانی را از طریق سایت این انجمن نگاه کردم و مشاهده کردم ترکیبی از هر دو قابلیت اعلام و درخواست شده است. یعنی به دنبال مدیر یا متخصص می گشتند که بعضی از استعدادها و هوشمندیهای شخصی را داشته باشد به اضافه مجموعه ای از دانش و مهارتی که مستند به گاه اهتمامه خواهند بود.

۶- ویژگی بسیاری اینکه افرادی که در بد حرفة مشغول به کار هستند، معمولاً به صورت طولانی در آن حرفة باقی می‌مانند و کار را هم شغلی و تخصصی شان را عوض نمی‌کنند و این مساله می‌تواند شاهدی باشد برای اینکه حوزه‌ای که می‌خواهیم بررسی کنیم حرفة است یا خیر؟ مثلاً یک حسابدار یا حسابرس

آنچه که مشاه نموده ای و در آمد زایی از شرکتی مثل مایکروسافت است، ساختمن و نظایر آن نیست، بلکه سرمایه های انسانی است.

از شهای نیروی انسانی، بقا و تداوم به سودآوری و رشد بتگاهها می‌دهد.

امروز تدابیری اندیشیده شده که سرفصل هایی مثل نیروی انسانی، سرمایه فکری، رضایت مندی مشتری و اعتماد کارگران به عنوان دارایهای نامشهود در گزارش های مالی محاسبه و منظور شود.

امروز یکی از وظایف بسیار دشوار حسابداران، اندازه کیری و انعکاس داراییهای نامشهود است.

شاید غنی ترین و بیشترین تجربه را
فیروهای انسانی در حوزه حسابداری
در کشورمان و جهان در شکل دادن به
حرفه ای کردن منابع انسانی
داشته اند.

امروز در کشورهای پیشرفته به طور میانگین آنچه که در دفاتر و حسابها در مورد ارزش شرکتها به صورت رقم بیان می شود، بیش از ۱۵ درصد ارزش شرکتها را بیان نمی کند.

چه کمبودهایی دارد و این شکاف را چگونه
باید بالگویرداری از سایر حرفه ها مثل
حسابداری، طبیعت، وکالت برطرف کرد.

ویژگیهای حرفه

در بررسی اجمالی به نظر من یک حرفه
باید یازده خصوصیت داشته باشد تا حرفه
مفهوم بیندازند:

۱- اینکه یک خانواده از مشاغل یابد
مجموعه ای مدون از دانش داشته باشد که هم
قابل آموزش دادن است و هم قابل یادگرفتن و هم
قابل آزمودن و تست کردن. تا وقتی این BODY
برای حرفة فراهم نشود و
اتفاق نظر در مرور دش وجود نداشته باشد تصور
اینکه آن حوزه یک حرفة است، مشکل است.

۲- اینکه مجامع صنفی و حرفه‌ای مقندر و با نفوذی در آن حرفه وجود داشته باشد که خیلی از اصول، ضوابط و استانداردهای آن حرفه را آن مجامع تعریف و تحمیل کنند به نحوی که حرفه‌ای هایی که در چارچوب آن حرفه در سازمانهای مختلف مشغول کارند همه استانداردهاشان را از سازمانها نگیرند، بلکه بسیاری از استانداردهای مربوط به حرفه شان یا رفتارشان را از انجمن‌ها و مجامع صنفی بگیرند، صرف نظر از اینکه در چه سازمانی و در چه فرهنگی کار می‌کنند.

۳- بحث گواهینامه های حرفه ای، یکی دیگر از خصوصیات یک حرفه است که نشان

جهانی گواهینامه دریافت کرده اند. ۵۴ درصد از انجمن های عضو این فدراسیون، برنامه های مستمر آموزشی دارند. بیش از ۴/۳ انجمن های عضو فدراسیون اصول راهنمای رسمی در مورد کدهای اخلاقی شان را منتشر کرده اند. ۱/۴ انجمن ها هم جرایمی را برای اعضایی که در رعایت کدهای اخلاقی کوتاهی می کنند اعمال می کنند.

در آمریکا، سهم مدیران ارشد حوزه منابع انسانی که اسمنشان جزو ۵ نفر حقوق بگیر اول شرکت قرار دارد، ظرف سه سال گذشته از ۷/۷ درصد به نزدیک ۸ درصد رسیده است. معنی این امر آن است که سازمانهای آمریکایی برای مدیران شایسته و واحد صلاحیت حوزه منابع انسانی حاضرند حقوق بیشتری بپردازند و برای اینکه مدیران ارشد و شایسته را در حوزه منابع انسانی جذب کنند. از طریق سایتها مختلف به جستجو می پردازند.

متوسط ساقه کار کارشناسان ارشد منابع انسانی در شرکتهای اروپایی ۱۵ سال در همین حوزه است. یعنی این گروه از کارشناسان به طور متوسط ظرف ۱۵ سال پله های همین حوزه را به تدریج طی کرده و رشد کرده است. حدود ۶۰ درصد از کارشناسان ارشد یا مدیران منابع انسانی در کشورهای اروپایی از بین کارشناسان جوان و کم سابقه همین حوزه بعضاً از درون سازمان خودشان یا برخون انتخاب شدند و ۶۰ درصد از همان کار راهه شغلی رشد کردن. نزدیک ۱۰ درصد از اعضای هیات های مدیریه در کشورهای اروپایی متخصصان منابع انسانی اند. وقتی مشاغل همتراز با عضویت در هیات مدیره را اضافه کنیم، مثلاً قائم مقامی مدیر عامل یا معاونت ارشد مدیر عامل، این نسبت به ۶۰ درصد می رسد. یعنی ۶۰ درصد شرکتهای بزرگ اروپایی در مدیریت ارشدشان یک نماینده از حوزه منابع انسانی دارند و این می تواند جایگاه سازمانی این حوزه را تقویت کند. حدود ۱/۴ مدیران ارشد منابع انسانی شرکتهای اروپایی عضو انجمن های حرفه ای منابع انسانی کشور خودشان هستند.

مواردی که عرض کردم مروری بود برای اینکه بدانیم منظور مان از حرفه چیست؟ وقتی به دنبال حرفه ای کردن یا حرفه ای شدن

مرحله ای است، یعنی با پیشرفت فرد در کار راهه شغلی اش در درون حرفه، برنامه های آموزشی مرتب و مکملی عرضه می شود.

۱۱- آخرین ویژگی این است که معمولاً حرفه ها یک مجموعه قابل الگوبرداری دارند که افرادی که که وارد حرفه می شوند، می توانند از آن الگوها استفاده کنند.

برای اینکه نگاهی داشته باشیم به اینکه امروز در دنیا حوزه مدیریت منابع انسانی چقدر حرفه ای هست یا نیست؟ یا چقدر با این ویژگیها و انتظاراتی که عرض کردم نزدیک است، در مورد بعضی از این خصوصیات مطالبی را عرض می کنم.

آمار و اطلاعات نشان می دهد که حوزه منابع انسانی در دنیا در حال گذار است و به تدریج به یک حرفه تبدیل می شود. متوجه نظر می شود ما در سازمانهای کشورمان با این مرحله گذار هنوز فاصله زیادی داریم. انجمن

مدیریت منابع انسانی در آمریکا بر اساس نیاز در سال ۱۹۵۸ تأسیس شد. در سال ۱۹۷۶ نیز فدراسیون جهانی انجمن های مدیریت منابع انسانی تأسیس شد. در حال حاضر ۵۸ کشور دنیا عضو این فدراسیون هستند و این امر نشان دهنده اقبالی است که حوزه منابع انسانی به حرفه ای شدن دارد. در کشورهای آمریکا، انگلستان و کانادا انجمن های حرفه ای در حوزه منابع انسانی وجود دارد که هر کدام بیش از ده هزار عضو دارند. این آمار نشان دهنده گسترش انجمن های صنفی است. بیش از نیمی از این انجمن های حرفه ای منابع انسانی

بیست سال در کشورهای عضو فدراسیون سابقه دارد. یعنی این کشورها بیش از بیست سال پیش به این نتیجه رسیدند که افراد برای اینکه به عنوان مدیر یا متخصص حرفه ای وارد حوزه منابع انسانی شوند باید مجموعه ای از آموزشی منجر به صدور گواهینامه بیش از

کنند. اگر موفق شدند می توانند به صورت موقت، گواهینامه صلاحیت برای ورود به آن حرفه را به دست بیاورند. تا الان نزدیک بیش از ۱۱۰ هزار نفر از کشورهای عضو این فدراسیون

معمولأً تمام طول کار راهه شغلی اش را به صورت یک ترددیان طی می کند.

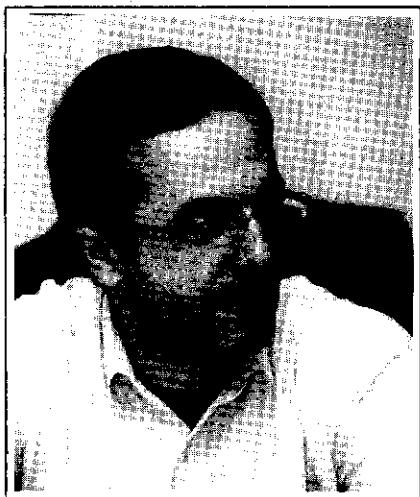
در استانداردهای ملی ماز کمک حسابرس شروع می شود، بعد حسابرس، حسابرس ارشد، سرپرست، سرپرست ارشد، مدیر، مدیر ارشد، و فرد تمام طول خدمتش را در این حرفه می گذراند.

۷- ویژگی بعدی درون ذاتی است. به این معنی که مدیران ارشد آن حرفه از بین کسانی که سالهای قبیل به عنوان کارشناس در پله های پایین تر دیان قرار گرفتند و وارد حرفه شدند معمولاً انتخاب می شوند. به تعبیر دیگر هر چقدر مدیران ارشد منابع انسانی، سابقه مدیریت عملیاتی در سطح پایین با سابقه کارشناسی در حوزه منابع انسانی داشته باشند، می شود تلقی کرد که این حوزه به یک حرفه نزدیک می شود.

۸- خصوصیت بعدی، استانداردهای عملکرد است؛ یعنی اینکه بتوانیم تشخیص بدھیم کسی که در این حرفه است آیا درست و مطابق انتظارات عمل کرده است؟ به عبارت دیگر مجموعه ای از انتظارات و استانداردهایی است که می توان بر اساس آنها در مورد عملکرد افراد حرفه قضارت کرد. یا همان طور که آقای فخاریان فرمودند مشهود بودن نتایج. مثلاً اگر شرکت انرون دچار آن گرفتاری می شود، این یک شاهد و فرینه ای است که نشان می دهد اگر ملاحظات حرفه ای حسابداری و حسابرسی زیر پا گذاشته شود، یا کدهای اخلاقی توسط افراد حرفه ای ذی ربط مورد بی اعتمای قرار گیرد، چنین نتایج مشهود منفی به بار خواهد آورد و اتفاقاً عوومی جامعه را علیه شرکت، پسیح خواهد کرد.

۹- ویژگی بعدی نسبت بالای عضویت شاغلان یک حرفه در انجمن های حرفه ای است. یعنی هرچه تعداد کسانی که در یک حوزه کاری قرار دارند و عضو انجمن های حرفه ای اند بیشتر شود، می توان آن حوزه را حرفه ای تر تلقی کرد.

۱۰- ویژگی دیگر داشتن برنامه ها و دوره های آموزشی منظم و مرحله ای است و در واقع حرفه ها برای خودشان برنامه های آموزشی دارند. برنامه ها هم منظم و هم

دكتور أبو العلاوي:

طبيعي به اين صورت تقسيم شده است:
۳۶ درصد منابع انساني، ۲۰ درصد منابع فيزيكى و
۴۴ درصد منابع طبیعی. در کشورهای گروه
که يکصد کشور را شامل می شود و فاقد
صادرات مواد خام هستند ۵۶ درصد منابع
انسانی، ۱۶ درصد منابع فيزيكى و ۲۸ درصد
منابع طبیعی به چشم می خورد. در کشورهای
توسعه یافته که ۲۹ کشور هستند ایجاد ثروت
این گونه تقسيم شده است: ۷۷ درصد منابع
انسانی، ۱۶ درصد منابع فيزيكى و ۱۷ درصد
منابع طبیعی. طبق آمار بالاترین درصد نقش
ثرثوت آفرینی در حوزه توسعه منابع انسانی در
کشور ژاپن با ۸۰ درصد می باشد.
به هر صورت توسعه منابع انسانی بسدون
مدیریت حرفة ای تحقق نخواهد یافت و شاید
حلقه مفقوده خیلی از کشورهای در حال توسعه
عدم توجه کافی به این مهم است. به نظر من بهتر
است وظایف مدیریت منابع انسانی را برای
حرفة ای شدن مشخص کنیم.

ما با چند شرکت محدودی که در ایران در حوزه M.R.H کار می کنند و می خواهیم پژوهشی را انجام بدهیم واقعاً با مشکل و محدودیت کمی و کیفی مواجه هستیم. برای مثال پژوهش _____ نام الگوبرداری (BENCHMARKING) فرایند منابع انسانی در ده شرکت برتر دنیا داشتیم. اتفاقاً فراد را پیدا کردیم و کارها همه تقسیم شد. سوال این بود که فرایندهای مدیریت منابع انسانی چیست؟

هر چقدر مدیران ارشد منابع انسانی،
سابقه مدیریت عملیاتی در سطوح پایین
یا سابقه کارشناسی در حوزه منابع
انسانی داشته باشند، می توان گفت که
این حوزه به یک حرفه نزدیک شده
است.

دانشنیزهای آموزشی
منظمه و مرحله ای، یکی از ویژگیهای
حرفه ای شدن است.

آمار و اطلاعات نشان می دهد که حوزه منابع انسانی در دنیا، در حال گذار است و به تدریج به یک حرفه تبدیل می شود.

نهایت رقابتی پایدار سازمانها را
باید در منابع انسانی ماهر و بالانگیزه
جستجو کرد، اما جایگاه مدیریت منابع
انسانی در سازمانهای ما چندان شایسته
نیست.

داشتن گواهینامه های حرفه ای،
کدهای اخلاقی پا آین های رفتار
حرفه ای و نیز داشتن مدل شایستگی از
جمله ویژگیهای حرفه ای شدن مدیریت
منابع انسانی به شمار می رود.

بررسیهای اجمالی نشان می دهد که یک حرفه باید یا زده خصوصیت داشته باشد تا مفهوم پیدا گند.

مدیریت منابع انسانی هستیم، به چه ابعادی باید توجه کنیم.

من در بخش بعدی به مدیریت متابع انسانی در سازمانهای کشور، و نقش‌های نوینی که مدیران متابع انسانی بر عهده دارند می‌پردازم و اینکه اصولاً برای ایفای آن نقش‌ها چاره‌ای نیست جز اینکه ما هم تمام آن یازده خصوصیت را در سازمانهای کشورمان ثبت کنیم، مخصوصاً افرادی که وارد حوزه متابع انسانی می‌شوند و می‌خواهند در این حوزه باقی بمانند در شرکتها باید حتماً متصف به قابلیتها و ملتزم به آن کدهای اخلاقی باشند.

مهندس غفاری: در پاسخ به این سوال که چرا حوزه مدیریت منابع انسانی در کشور ما حرfe ای نیست باید گفت به دلیل اینکه هنوز ملزمومات حرفه ای شدن مدیران منابع انسانی بــ طور کامل فراهم نشده است. از این رو است که خیلی افراد به خودشان اــن اجازه را می دهند که علی رغم نداشــتن صلاحیت لازم در حوزه منابع انسانی دخالت گــنند.

مثلاً در حوزه مالی یا فنی، کسی حاضر نیست بدون تخصص دخالت کند، ولی در حوزه منابع انسانی به راحتی همه مداخله دارند زیرا بحث منابع انسانی را عمومی می دانند. برای اینکه با مقدمه ای بحث را شروع کنم، باید عرض ننم تحقیقی که در سال ۱۹۹۶ از ۷۰ شرکت انجام شد نشان می داد که با بهبود

توسعه منابع انسانی بدون مدیریت حرفه‌ای، تحقق خواهد یافت.

بالاترین درصد نقش ثروت آفرینی در حوزه توسعه منابع انسانی، متعلق به کشور زبان با ۸۰ درصد است.

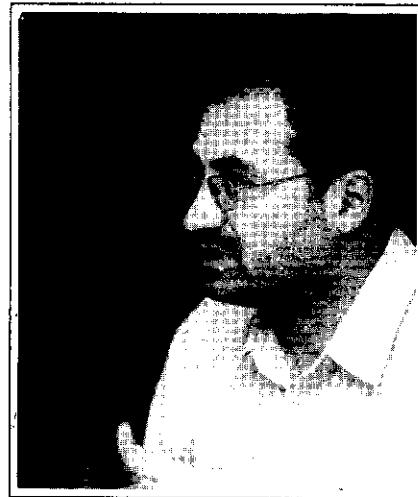
دومین کنفرانس منابع انسانی، بحث حرفه‌ای شدن توسعه منابع انسانی را در اردیبهشت ماه سال آینده دنبال خواهد گردید.

انجمن ملی مدیران منابع انسانی، همچنان آماده عضوگیری مدیران منابع انسانی سازمانها و بنکاهای کشور است.

در کشور ما هنوز ملزمومات حرفه‌ای شدن مدیران منابع انسانی به طور کامل فراهم نشده است.

پژوهشها در یکصد شرکت آلمانی شان می‌دهد که یک رابطه قوی بین سرمایه‌گذاری در حوزه توسعه منابع انسانی و افزایش ارزش سهام این شرکتها وجود دارد.

در ۲۹ کشور توسعه یافته، ایجاد ثروت این گونه تقسیم شده است: ۶۷ درصد منابع انسانی، ۱۶ درصد منابع فیزیکی و ۱۷ درصد منابع طبیعی.

مهندس غفاری:

جا یعنی از طریق نشریه وزین تدبیر پیشنهاد می‌کنیم که مدیران منابع انسانی به هر نحو که شده است در این انجمن شرکت کنند. البته دو انجمن منابع انسانی ارک و تبریز قبله به ثبت رسیده است و دبیران هر دو عضو این انجمن نیز هستند. ارتباط تنگاتنگی بین اینهاست و قرار شده است که انجمن همایه‌ای منابع انسانی در شهرستانها شعب انجمن مادر باشند. به هر صورت ما خیلی امیدواریم که انجمن بتواند حرفه‌ای گری را در حوزه مدیریت منابع انسانی دنبال کند و گردهمایی های منظمی داشته باشد و مجلات علمی را برای مدیران منابع انسانی فراهم و ارسال نماید.

بانک اطلاعات مدیران

بحشی که جا دارد در اینجا مطرح کنم این است که در سازمان گسترش کاری انجام دادیم که خوبشخانه نتیجه اش را این روزهای گرفته ایم. ما بانک اطلاعات مدیران درست کردیم. برای این کار، اطلاعات مدیران صنعت کشور را جمع کرده و اطلاعات نزدیک به ۹ هزار نفر را در این بانک جمع آوری کردیم که به زودی همه می‌توانند از این بانک استفاده نمایند.

تدبیر: باسپاس از شرکت کنندگان محترم، بخش دوم و پایانی میزگرد در شماره آینده به اطلاع خوانندگان گرامی خواهد رسید. □

سرسازمان داده و آنها را دارای پشتونه علمی کنند. دومین کنفرانس منابع انسانی، حرفه‌ای شدن توسعه منابع انسانی را در اردیبهشت سال آینده دنبال خواهد کرد.

خوبشخانه استقبال شایان توجهی از کنفرانس شده است. وزارت‌خانه‌ها، سازمانها و بنگاه‌های دولتی و خصوصی و خصوصاً بخش‌های صنعتی مشارکت بهتر و بالاتری را داشته‌اند.

اولین پیش کنفرانس اواخر مهرماه طی چند روز در شیراز برگزار شد و استقبال خوبی از آن به عمل آمد. ۲۵۰ مدیر متخصص انسانی از یکصد سازمان مختلف در کنفرانس شیراز جهت تبادل تجربیات بنگاه‌های بزرگ انجام شد و ۳۳ تجربه بسیار موفق به دیرخانه کنفرانس ارسال شد. هرچند دومین کنفرانس را باید N.G.O ها برگزار می‌کردند، اما سازمان گسترش به دلیل خلاء سازمانهای غیردولتی کنفرانس را برگزار کرد.

خوبشخانه انجمن انجمن ملی مدیران منابع انسانی با پشتیبانی سازمان گسترش و باشرکت مجمع عمومی حدود سی شرکت و بنگاه‌های بزرگ کشور تشکیل شده است. اولین مجمع انجمن برگزار شد و هیات مدیره آن انتخاب گردید و انجمن در حال ساماندهی و تنظیم ضوابط و آیین نامه ها و دستورالعمل های مربوطه می‌باشد و در گردهمایی مهرماه در شیراز عضوگیری را آغاز کرده است. از همین

فرایندی‌های اصلی

فرایند مدیریت منابع انسانی را می‌توان در این ۱۴ فرایند اصلی که بنده فقط سرفصل‌های آن را می‌گویم طبقه‌بندی کرد: برنامه‌ریزی منابع انسانی، جذب منابع انسانی، توجیه و روانه سازی، آموزش و توسعه مهارت‌ها، طراحی و اجرای مسیرهای شغلی، طراحی و اجرای سیستم‌های پرداخت و جبران خدمات، طراحی و استقرار مشارکت کارکنان، طراحی و استقرار سیستم‌های ارزیابی عملکرد، تامین اینمنی، بهداشت و سلامت کارکنان، مدیریت روابط کار و انصباط، طراحی و استقرار سیستم‌های جایگزین پروری و جانشین پروری، توسعه و تدوین نظمهای اطلاعاتی منابع انسانی، مدیریت ارتباطات داخلی، و بالاخره مدیریت نرخ خروج از خدمت و منفصلین.

حال اگر ما بستوانیم برای هر کدام از این فرایندها راهکارهای مناسب و بومی ارائه کنیم خواهیم توانست که مدیریت منابع انسانی را به سوی حرفه‌ای شدن هدایت کیم. همان‌طور که دوستان اشاره کردند ماین داریم که انجمن‌های حرفه‌ای، این مدیران را پشتیبانی کنند. برای اینکه مدیران منابع انسانی تبادل تجربیات داشته باشند و آموزش‌های متصرک را بینند، هیچ جایگاهی وجود ندارد. اولین کنفرانس منابع انسانی که در آبان ماه سال گذشته برگزار شد، این هدف را دنبال می‌کرد که به حوزه توسعه منابع انسانی در کشور

